

Ochrana pěchoty proti útočné vzbě.

Obranou proti útočné vzbě musí se dnes zabývat každá moderní armáda. Byly to právě hlavně tanky, které ve světové válce pošinuly rovnováhu na bojišti na stranu konečného vítěze. Armáda, která by šla do příští války bez předem připravené obrany proti nim, by byla předem poražena. Nej důležitější a nejpočetnější složku obrněných vozidel tvoří tanky. Pojďme proto nejdříve o obraně proti nim (OPŮV).

Moderní tanky

jsou vesměs pásová vozidla a vypadají asi takto:

Tančík váží asi 2 t, výzbroj: 1 kulomet, osádkou jsou 2 muži, pancíř 6—10 mm tlustý, hodinová rychlost 30—50 km.

Lehký tank: váží do 10 t, výzbroj: 1 kulomet neb dělo, osádkou jsou 2 muži, pancíř 15—20 mm tlustý, hodinová rychlost 10—40 km.

Střední tank váží do 20 t, výzbroj: kulomet a dělo, osádkou: 3—4 muži, pancíř asi 25 mm tlustý, hodinová rychlost 25—40 km.

Těžký tank váží přes 20 t, výzbroj: dělo a kulometry, osádkou: až 10 mužů, pancíř 20—25 mm tlustý, hodinová rychlost 20—25 km.

Tank, chce-li střílet, musí zvolnit jízdu, chce-li přesně zamířit na cíl, musí zastavit. Palbu zahajuje asi na 500 m. Jeho palba počíná být nebezpečná od 300 m.

Třeba ihned upozornit, že udané rychlosti lze dosáhnout na dobré silnici anebo na úplně rovném tvrdém terénu. V terénu poněkud zvlněném s drobnějšími překážkami nepřekročí rychlost žádného tanku 20 km v hodině.

V boji, kdy tank musí mít na očích velitelský vůz, kdy vyhledává odpory, zastavuje při každé střelbě, nepřekročí rychlost tanku 5—10 km v hodině. To si musíme uvědomit, abychom nepodlehli falešné představě, že se tank řítí na pěšáka rychlostí 40 km/hod.

Nevýhody tanku:

Tank je hluchý, a proto nemůže podle sluchu poznat, odkud vychází palba. Tato okolnost však je také pro tank určitou výhodou: obsluha nepodléhá tak dojmům boje (neslyší svištění střel, výbuchy granátů atd.);

tank je slepý: úzké průrazy dovolují jen omezený výhled, ky-mácení vozu ztěžuje velmi pozorování a zamíření. Proto chce-li tank pozorovat a střílet, musí se zastavit;

osádka tanku se rychle vyčerpává: vědomí, že tank je stále cílem všech zbraní, působí depresivně; osádka v přehřátém ovzduší

dýchá vzduch znečištěný výpary benzinu a nedokonalým spalováním oleje; též stálé kymácení vozu velmi unavuje;

tank nemůže delší dobu bojovat osamoceně, protože není s to obsadit a udržet dobytý terén; potřebuje vždy podpory pěchoty a ochrany dělostřelectva;

tanku se nedá užít v každém terénu a za každého počasí: horský a členitý terén, hustý les, bažinatá nebo rozmoklá půda, 50 cm sněhová pokrývka užití tanků úplně znemožňují;

tank je zbraň choulostivá, drahá: výroba je zdlouhavá, nákladná; tank trpí častými poruchami, brzy zastarává.

Všeobecně lze očekávat, že se v pohybné válce potkáme s lehčími druhy tanků; na ustálené frontě musíme počítat spíše s objevením těžších tanků.

Aktivní OPŮV.

Nejdříve proti tankům může zasáhnout bombardovací letectvo, které jim může působit škody již na vykládacích náběžkách, v nástupovém prostoru a na přibližovacích cestách. Poznamenávám, že k zničení tanku není vždy třeba přímého zásahu pumou. Padne-li větší puma vedle, tlak vzduchu odhodí tank a zničí. Útok bombardovacího letectva má smysl, dokud jsou tanky pohromadě.

Dělostřelectvo vyšších jednotek ničí tanky na shromaždištích, na přibližovacích cestách a na východištích. Po vyrazení útoku tanků jediným druhem účinné palby proti nim je hustá palebná přehrada, střelba plynem (nejdou-li tanky odolné proti plynům [neprodyšné]) nebo zamlžení útočného pásma.

Hlavní tíhu protitankové obrany nese pěchota. Ta si musí s tanky poradit sama, ostatní zbraně jí jen pomáhají.

Předpokládáme, že na obranný úsek praporu — 1,5 km — útočí rota tanků s 20 tanky. Tanky s rozstupem asi 50 m zaujmou tak frontu 1 km, která je právě vhodná pro útok tanků. Východisko tanků je vzdáleno od hlavního obranného postavení praporu 1000 m.

Vyrazí-li tanky s překvapením v hodinu H rychlostí asi 10 km/hod., t. j. 100 m za 36 vteřin, můžeme předpokládat, že asi za minutu, t. j. když tanky budou na 800 m, zahájí palbu protitanková děla pěchoty.

Než se tanky dostanou na 500 m od hlavního obranného postavení, uplynou necelé 2 minuty. Za tu dobu může protitankové dělo vystřelit nejvýše 16 ran. Zkušenost ukazuje, že na tuto vzdálenost lze tank vyřadit z boje 4—5 ranami. Vyřadilo by nám tedy 1 dělo nejvýše 4 tanky. Počítáme-li průměrně s 2 protitankovými děly u praporu, má v tuto chvíli prapor co činit už jen s 12 tanky.

Hned třeba poznamenat, že zatím již také spustilo protitankovou přehradu dělostřelectvo vyšší jednotky. Pripustíme-li průměrný předpoklad, že v této přehradě uvázly 2 tanky, má náš prapor před sebou už jen polovici tanků.

Přiblíží-li se tanky na 500 m, musí zvolnit rychlost: hledají nepřitele, zastavují se a střelí. Počítejme již nyní jen s rychlostí 5 km/hod. Cesta na hlavní obranné postavení bude tankům trvat tedy ještě 6 minut.

I když přiznáme, že jedno z protitankových děl praporu je již vyřadeno z boje (nepřátelským dělostřelectvem, pěchotou nebo tanky), může druhé vypálit (nyní již pomalejší kadencí) za 6 minut 36 ran. Na tuto

vzdálenost stačí nám již k vyřazení tanků 3—4 rány. Může nám tedy zbývající protitankové dělo zničit 9 tanků. S posledním zbylým tankem nemusíme počítat, — vyřadí nám jej ostatní zbraně pěchoty nebo bude mít poruchu.

Čistě teoreticky vzato stačí nám v podobném případě k obraně proti tankům u praporu 2 protitanková děla.

Protitankové dělo je proti tanku ve veliké výhodě. Tank tvoří velký viditelný cíl, dělo je dobře kryto, pevně stojí, může klidně mířit, takže pravděpodobnost zásahu je veliká.

Střelbu zahajuje protitankové dělo obvykle na 1000 m. Časnější zahájení střelby by nebylo účelné: dělo by se předčasně prozradilo a stalo by se kořistí nepřátelského dělostřelectva; kromě toho by pravděpodobnost zásahu byla malá. Na větší vzdálenost se ani palba z protitankových děl pro jejich malou ráži nedá pozorovat, leda při střelách dráhu trasujících.

Palebné postavení protitankových děl volíme obvykle 150—250 m za 1. sledem, hlavně proto, aby leželo mimo rozptyl děl, která postřelují 1. sled.

Jak by mělo vypadat protitankové dělo?

Musí to být kanon s rasantní dráhou letu, aby i při špatně odhadnuté vzdálenosti byl zásah pravděpodobný. Ráž od 3'7—4'7 cm, aby byl zaručen účinek i proti těžkým tankům. Kadence děla co největší, poněvadž víme, že celý boj s tanky je dílem několika minut (v našem případě asi 8 minut). Doprava: nejlepší motorisovanou lafetu, protože jen ta nám může zajistit obranu proti tankům i ve všech fázích útočného boje. Bylo by výhodné, kdyby dělo bylo opatřeno štítem, aby bylo chráněno proti střepinám a proti palbě samočinných zbraní.

Děl proti tankům by se mohlo užít zároveň jako pěchotních (doprovodných), kdyby byla opatřena druhou vyměnitelnou hlavní větší ráže (7 cm) pro střelbu na kryté cíle.

Kulometry velké ráže (20 mm) lze použít jako zbraně proti tankům a lehkým tankům. Pro prapor — jako celek — nemají již toho významu jako protitanková děla. Potřebovaly by je však pěší roty, kterým byly svěřeny samostatné úkoly (předvoj, boční voj, zadní voj, styčný oddíl, předsunuté ohnisko odporu a p.), nelze-li jim přidělit protitanková děla.

Těžké a lehké kulometry jsou v boji proti tankům jen zbraní z nouze. Přes to mohou dosáhnout určitého úspěchu střelbou na průzory tanku. Střela sice průzory nepronikne, ale olověné jádro se rozstříkne a vnikne průzory dovnitř i tehdy, narazí-li střela 2 cm od průzoru. Za světové války 50 % zranění osádky francouzských tanků byly rány v obličej! Moderní tanky mají sice průzory chráněny sklem triplex, ale přes to olověné kapičky zakalí sklo tak, že pozorování je velmi ztíženo. A tank, který nevidí, — je vyřazen. Spoléhat ovšem na tento způsob protitankové obrany by bylo nebezpečné.

Podobně jako kulometry působí i hromadná palba z pušek a jednotlivé ruční granáty. Za války používala k tomu německá pěchota dokonce zvláštních brokovnic.

Plamenometry lze způsobit snadno požár tanku, protože benzin a olej tanku jsou živnou půdou k vznícení ohně. Vyžaduje to ovšem srdnaté obsluhy, která se musí s přístrojem přiblížit na 10—20 m k tan-

ku. To snad bude možné v osadách, kdy lze tank plamenometem překvapit z budov a p. Nepodaří-li se plamenometem způsobit požár tanku, oheň začadí alespoň pozorovací prostředky.

Posledním prostředkem pěchoty v obraně proti tankům za světové války bylo vrhnutí svazku ručních granátů pod tank. Toho dnes by byl schopen jen hrdina; kromě toho moderní ruční granáty se k tomu účelu nehodí. Spíše lze jich užít se zápalnicí jako improvizovaných min.

Projedou-li tanky přece prvním sledem pěchoty, pak je nejlépe, zachrání-li odolné prvky zbylého 1. sledu nepřátelskou pěchotu, která následuje za tanky. Podaří-li se nám ji zastaviti, je útok tanků zlomen, protože tanky nemohou bojovat bez podpory pěchoty. Jejich boj by neměl smyslu. Tankům v takovém případě nezbyvá, než se vrátit.

Pronikne-li útok tanků úspěšně do hloubky, narazí na palebné postavení dělostřelectva. Lehké dělostřelectvo může se přímou palbou ubránit proti tankům samo. Zato hrubé a těžké dělostřelectvo potřebuje zvláštní protitankové zbraně, nejlépe děla téhož typu jako navrhuje pro pěchotu, protože jen ta dovedou dělostřelectvo bránit proti tankům též na pochodu.

Při dalším probíhání narazí tanky na zálohy, na SV. vyšších velitelství a na útvary služeb. Vidíme, že i ty potřebují protitankové obrany, nejsou-li chráněny svým umístěním (les, osada, za protitankovou překážkou a p.).

V místech, kde nepřítel provádí hlavní nápor tanků, následují za sebou obvykle tři sledy tanků:

1. sled má za úkol zničit pěší ohniska odporu,
2. sled útočí na protitankové zbraně,
3. sled má za cíl zadnější pásma odporu a palebná postavení dělostřelectva.

Proti takto založenému útoku tanků prostředky, které jsme předvídali, ovšem nestačí. Tu musí zasáhnout velitel vyšší jednotky svou motorisovanou zálohou protitankových zbraní, a vlastními tanky, které vrhne do hrozícího průlomu.

Pasivní OPŮV.

Než se seznámíme s pasivní OPŮV., uvedeme si výkonnost těžkých tanků při překonávání terénních překážek.

Těžký tank překoná stoupání 35° — 45° , přejede příkop 4—5 m široký, vyjede terénní schod 1'5 m vysoký, přebrodí vodní toky 1'2—1'5 m zhloubi, porazí jednotlivý strom v průměru 80—100 cm. Neprojede však bažinu, kde se pěšák boří po kotníky.

Nejjednodušší obranou jsou příkopy proti tankům, vykopané před frontou, dostatečně široké a hluboké se sráznými stěnami. Nutno ovšem pamatovat na to, že příkop nám může dělová palba rozbořit a učinit schůdným. Příkopy lze zvlášť výhodně bránit palebná postavení dělostřelectva. Kde jsou pro to příznivé terénní podmínky (terénní stupně před frontou), lze také upravit protitankové schody, které mají sklon 45° .

V soutěskách, kterými tanky musí projet (úvozy, ulice), uplatní se dobře zastřené vlčí jámy.

Dobrou překážkou jsou též kolejnice různé výšky, skloněné k nepříteli a zapuštěné do betonových bloků. Umísťují se šachovitě s takovým rozstupem, aby tank mezi nimi nemohl projeti (1'5—2 m).

Kolejnice lze nahradit masivními betonovými bloky nebo nízkými betonovými jehlanci. Osvědčují se také klamná protitanková děla. Tanky při útoku na ně útočí a najedou přímo před ústí skutečných protitankových zbraní nebo na minové pole.

Na okraji lesa lze vybudovat protitankovou překážku mohutným zásekem.

V osadách přehradíme ulice barikádami z vozů a z hospodářských strojů.

Všecky umělé překážky musí být v palbě protipancéřových zbraní a od nich tak daleko, aby je tank stojící před překážkou nemohl účinně postřelovat (asi 300—400 m). Nevýhodou těchto překážek je, že jejich stavba trvá dlouho, je nákladná, že se velmi těžko udržují a zastírají. Lze jich proto obvykle použít jen v obraně předem připravené.

Nejspolehlivější překážku vytvoříme zatopením anebo vytvořením močálů v předpolí.

Minové pole tvoří obvykle 2—3 řady nášlapných min, dobře maskovaných a nakladených s rozstupem 1'5—2 m. V pohybné válce stačí je položit do vysokých kultur. Tank, i když je snad uvidí, musí jim vyhýbat, zpomalovat jízdu, zatím co se stává terčem protitankových zbraní.

Miny položené nepravidelně do jiných překážek velmi je zesilují. Sluší ovšem uvážít, že nepřátelská dělová příprava mnoho jich zničí a minové pole prozradí.

Je na biele dni, že při pasivní OPÚV. využíváme vždy terénních překážek, nebo je zesilujeme a teprve mezery mezi nimi přehradíme uměle. Proto volíme obranné postavení, je-li to možné, za řekou, za komunikací, která vede na vysokém náspu nebo v hlubokém zářezu, opíráme je o lesy a o osady atp.

Obrana proti tankům v jednotlivých fázích boje.

Zajištěný pochod. Proti útokům tanků nás nezajišťuje dnes ani vzdálenost 100 km. Abychom nebyli útokem tanků překvapeni, potřebujeme zprávy, resp. protitankové pozorování. Zprávy o nepřátelských rychlých mechanisovaných jednotkách nám nejdříve může dodat letectvo, později jezdeckto (jeho obrněná vozidla), pracující před frontou armády, konečně zajišťovací jednotky (předvoje, bočné voje a zadní voje).

Je-li útok tanků na pochodující proud avisován na př. letectvem (raketa), komunikace se rychle zabarikádují (po těch je útok tanků nejpravděpodobnější, protože je nejrychlejší), protitankové zbraně zaujmou palebné postavení, vojska se co možná kryjí, takže nyní je boj mezi tanky a protitankovými zbraněmi. Schází-li útoku tanků prvek překvapení, nedostaví se pravděpodobně ani jejich úspěch.

Aby pochodový proud dovedl čelit tankům i při překvapení, zařadíme mezi prapory čtyř protitankových zbraní. Lehká baterie musí být s to bránit se přímou střelbou samy. Hrubé a těžké dělostřelecké oddíly musíme bránit buď přidělenými lehkými bateriemi nebo zvláštními protitankovými děly. Totéž se týká trénů a útvarů služeb.

Boky pochodového proudu budou nejlépe chráněny, umístíme-li zde motorisované protitankové zbraně, kterých nepotřebujeme k přímé obraně proudu, a obrněná vozidla.

Za přibližování a útoku následují protitankové zbraně za palebným sledem pěchoty přískoky tak, aby při protiútku tanků mohly ihned zasáhnout.

Za pronásledování mohou motorisovaná protitanková děla plnit úkoly tanků i protitankové obrany.

Při ubytování v osadách postačí zabarikádovat vchody do osad a obsadit je protitankovými zbraněmi. Při táboření je třeba dát přednost lesům, kde je útok tanků nemožný.

Přední stráž s úkolem poplachu nejsou obvykle vybaveny protitankovými zbraněmi. Jsou-li překvapeny útokem tanků, kryjí se (úplná nehybnost), nechají tanky projít a napadnou až pěchotu, která za nimi následuje.

Přední stráž s úkolem odporu je nejlépe vybavit řádně protitankovými děly. Není-li to možné, připraví si pro případ útoku tanků velmi úzké zákopy a v nich se při útoku tanků kryjí. Po jejich průchodu hledí zadržet přicházející pěchotu.

Nočním nasloucháním a pozorováním mohou nám přední stráž dodat velmi cenné zprávy o přípravách k útoku tanky. Nepřítel obvykle sice zastře hluk motorů při zaujímání východiště útoku palbou dělostřelectva, le v této palbě nastanou přece jen nepředvídané krátké přestávky a v těch se tanky prozradí.

V obraně kombinujeme důmyslně přirozené překážky s umělými a aktivní OPÚV. tak, aby útok tanků byl sveden před hlavně protitankových děl.

Při ústupu zařadíme protitanková a obrněná vozidla k zadnímu voji, aby byl zajištěn proti demoralisujícím útokům tanků.

Obrněná auta a obojživelné tanky.

Obrněná auta jsou kolová vozidla vyzbrojená kulomety; na silnicích jsou rychlejší než tančíky. Moderní vzory jsou též schopné omezeného pohybu v málo zvlněném suchém terénu. Obrana proti nim je o to snazší, oč se může omezit na komunikace a přílehlý terén. Poradíme-li si s tanky, nepřekvapí nás ani OA.

Obojživelné tanky jsou ještě dnes v stadiu vývoje. Možnost pohybu ve vodě musila být vykoupena tenším pancéřováním (7—8 mm pancíř); na ně stačí průrazné střelivo z kulometu. Jejich rychlost ve vodě je velmi malá. Výstup z vody je možný jen na úplně plochem břehu. Z těchto důvodů se nemusíme obávat ani tohoto druhu tanku.

Obrněné vlaky

Jsou zbraní pohybné války. Jsou odkázány na zachovalou železniční trať, a obránce proto přesně ví, kde je může očekávat.

Nejlepší pasivní obranou proti nim je zničení trati (nejlépe umělých objektů), příprava léčky, aby se vyšinuly z kolejí, položení dobře maskované miny, zabarikádování trati, vypuštění neobsazené lokomotivy nebo vagonu s traskavinami (se svahu).

Z aktivních prostředků lze proti nim úspěšně použít protitankových a lehkých děl pro přímou palbu.

Obrněné vozidlo není nepřemožitelným bojovým prostředkem. V souboji s protipancéřovou zbraní zůstane tato zbraň vždycky vítězem, není-li překvapena a má-li odhodlanou obsluhu.

Pěchotě nelze ovšem nadále doporučovat v boji proti obrněným vozidlům zaječí taktiku: utéci, ukrýt se a nechat se tanky přejet, ale je ji třeba dostatečně vybavit protipancéřovými zbraněmi.

Štábní kapitán pěch. Alois Moravec:

Kulometná rota pěšího praporu.

(Námět k diskusi.)

Vojenské časopisy armád všech států píší dnes nejvíce o motorisaci, mechanisaci a organizaci armády. Jsou to otázky už tak naléhavé a důležité, že o nich přináší články i denní tisk.

U nás se konají sbírky na motorisaci armády. Je tedy zřejmé, že i laické jí připisují rozhodující význam.

Veškerá snaha uskutečnit mechanisaci a motorisaci, zlepšit organizaci směřuje ke třem hlavním cílům:

1. zvětšit pohyblivost,
2. zvětšit bojovou výkonnost armády,
3. zmenšit její zranitelnost.

V G-V, čl. 28 se praví: „Pěchota je hlavní zbraň, které připadá na bojišti úloha nejtvrděší a nejnamáhavější...“

Aby mohla armáda svým úkolům učinit zadost, je nutno, aby především u její pěchoty bylo dosaženo maximální výkonnosti, pohyblivosti a její zranitelnost aby byla snížena na nejmenší možnou míru.

Publikace kapitána anglické armády Liddel Harta „The future of Infantry“, z které uveřejnil škpt. pěch. R. Šiman důležitý výňatek ve VR. čís. 11/1934, zasluhuje pozornosti. Názory a návrhy autorovy možno označit jako průkopnické. I když snad nemůžeme souhlasit se vším, co tento odborník propaguje, myslím, že pro naše poměry je nutno uskutečnit t. zv. lehkou pěchotu, přizpůsobenou naší výzbroji. To znamená, zbavit ji veškeré zbytečné přítěže, zjednodušit anebo zlehčit výstroj, učinit oděv praktickým, provést reorganizaci těch složek, které jsou na závalu pohyblivosti atd. Tím usnadníme pěchotě provádění důležité složky bojové činnosti a tou je pohyb. Čím je pěchota pohyblivější, tím je její bojová výkonnost větší a zranitelnost menší.

Nemíním se v tomto článku obírat návrhy na změnu organizace, výzbroje a výstroje všech částí a složek pěchoty. Hodlám jen upozornit na dopravní prostředky našich kulometných rot, pokud jsou na závalu pohyblivosti naší pěchoty a zvětšují její zranitelnost. Tvrdím, že dokud budou naše kulometné rotы vybaveny dosavadními dopravními prostředky, nelze mluvit o pohyblivosti naší pěchoty, neboť jsou s jejími ostatními částmi nerozlučně spjaty.

Dopravní prostředky našich kulometných rot jsou: kára vz. 24, sedla soumarská vz. 1894 a 1907. Již samo stáří těchto dopravních prostředků říká mnoho.